

THUIS in FRANKRIJK

HET ULTIEME HANDBOEK VOOR EMIGRANTEN
EN TWEEDE-HUISEIGENAREN

JEROEN SWEIJEN

WONEN, LEVEN, KOPEN, (VER)BOUWEN, ONDERNEMEN,
WERKEN, GENIETEN, ONTDEKKEN, INTEGREREN

SEPTEMBER

ISBN 9789493244528 | NUR 600

1e druk september 2024

Omslagontwerp: Marcel Reimer

Auteursfoto: Claude Marchand

Zetwerk: Marcel Reimer

Uitgeverij September

www.uitgeverijseptember.nl

info@uitgeverijseptember.nl

Copyright ©2024 Uitgeverij September

Copyright ©2024 Jeroen Sweijen

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd in welke vorm dan ook zonder uitdrukkelijke en schriftelijke toestemming van de uitgever.

Meld je aan voor onze nieuwsbrief en blijf op de hoogte van de nieuwste boeken van Uitgeverij September via de website:
www.uitgeverijseptember.nl

THUIS in FRANKRIJK

SEPTEMBER
UITGEVERIJ

1. Inleiding

‘Ik ga naar Frankrijk, ik kom nooit meer terug!’

De Amazing Stroopwafels zongen het al in 1984, al was hun reden om naar Frankrijk te vertrekken niet per se een positieve – en het vertrek duurde ook maar een dag of tien. Jij wilt ook naar Frankrijk, langer dan die tien dagen, je droomt erover, je bereidt het voor, je bent er wellicht al – meerdere malen per jaar, tijdelijk, of voor altijd. Dit boek is voor iedereen die een eigen plek in Frankrijk heeft of wil hebben. Of het nu een definitieve emigratie betreft of een tweede huisje voor je vakantie in het Franse land, in dit boek vind je de antwoorden op een groot aantal van je vragen – en zelfs op vragen waar je niet eens aan gedacht hebt.

Wordt het voorlopig een *résidence secondaire*, een tweede huis, waar je heerlijk vakantie gaat vieren? Of spring je in het diepe en trek je de Nederlandse deur achter je dicht om in Frankrijk je *domicile* te kiezen en er je *résidence principale* van te maken? In beide gevallen is dit boek nuttig, het vertelt je de wegen en de verborgen bomen in het bos, óók als je al in Frankrijk woont – juist dan.

De goede vragen, die moet je jezelf stellen. Waar kan ik in Frankrijk van rondkomen? Ga ik werken of ondernemen, of kan ik gaan rentenieren of met pensioen? Waar ga ik in Frankrijk wonen? Kopen of toch huren, en in welke streek? Is mijn vertrek een keuze voor Frankrijk of een keuze tegen Nederland? En vooral: hoe integreer ik in dat nieuwe, vreemde land? En hoe doe ik dat met de nieuwe, vreemde taal?

Sta open voor alle nieuwe ontdekkingen. Denk niet in termen als ‘beter’ of ‘slechter’, maar ‘anders’: je ontdekt een nieuw land met andere gebruiken, andere gewoonten, en ja, ook andere regels. Verbaas je erover, maar loopt het niet zoals je wilt, wees geduldig en word niet kwaad – maar probeer te begrijpen waarom, en hoe het dan wél kan lukken.

Dit handboek wil je meer inzicht in Frankrijk geven, hulp bij kopen, huren, verbouwen, werken, ondernemen, naar school gaan, ziek zijn, autorijden, feest vieren en nog veel meer. Je hebt nog zoveel te ontdekken, heerlijk toch? Wees nieuwsgierig, geniet, en heb vooral veel plezier in Frankrijk!

Emigratie naar Frankrijk is van alle tijden

Wat verscholen tussen bossen en velden staat een eind buiten Sainte-Catherine-de-Fierbois (Indre-et-Loire) aan een doodlopende weg een bescheiden protestants kerkje. Op de deur een bordje: '*Communauté protestante franco-néerlandaise*'. Dat maakt nieuwsgierig...

In de naoorlogse jaren trokken veel Nederlanders naar den vreemde. Je denkt daarbij meteen aan Canada of Australië, maar deze landverhuizers emigreerden ook naar Frankrijk. Daar was het platteland niet meer in trek, en veel landbouwgrond lag braak te wachten op nieuwe boeren. 'Mijn grootouders kwamen met de trein in Noyant-de-Touraine aan, met landbouwmaterieel, meubels, koeien, paarden en vijf kinderen. Te voet gingen ze naar hun nieuwe boerderij in Bossée,' getuigt een nakomeling. Een veertigtal Nederlandse en Belgische gezinnen, bijna allemaal protestants kwamen in dit deel van de Touraine terecht, binnen een straal van dertig kilometer. Taal en godsdienst verenigden hen, en al gauw voelden zij de behoefte aan een eigen kerkgebouw, dat in 1958 werd ingewijd. Ruim 65 jaar later staat het er nog steeds.

3.2

WIE KAN JE HELPEN? FRANCE SERVICES!

De ultieme tip voor als je er even niet uitkomt, of door de bomen het bos niet meer ziet: France Services. Deze overheidsdienst, die op het laagste niveau en zo dicht mogelijk bij de burgers wordt aangeboden, valt onder de taken van de gemeenten of de samenwerkingsverbanden. Ze zitten niet in elke plaats, maar er zit er altijd een bij je in de buurt. Bij hen kun je aankloppen wanneer je een administratieve handeling moet uitvoeren, vastloopt op problemen met een overheidsinstelling of hulp nodig hebt om een procedure te doorlopen (of te doorgronden). Als je digitaal niet zo vaardig bent, of je Frans misschien nog ontoereikend, ook dan kunnen ze vaak wat voor je betekenen.

De mensen van France Services doen het niet vóór je, maar mét je, zodat je er ook wat van op kunt steken en het wellicht de volgende keer zelf kunt doen. Of, zoals Laurent Rossignol, hoofd van France Services in de Bretonse gemeente Châteaubourg het verwoordt: 'Bij ons vind je op één en dezelfde plek de mogelijkheid om al je administratieve zaken te af te handelen, zonder dat je daarvoor naar verschillende loketten moet. Deze centrale overheidsdienst kan je helpen bij uiteenlopende zaken, van je belastingaangifte tot de aanvraag van een sociale uitkering en van een nieuwe nummerplaat tot de ziektekostenverzekering. Wil je huursubsidie aanvragen maar

weet je niet hoe je dat moet doen? Bij ons kun je terecht. Loop je vast in een ambtelijke mallemlen? Wij helpen je graag het probleem op te lossen.'

Ze zijn er ook voor mensen zonder computer: 'Wij beschikken over voldoende digitale middelen die mensen kunnen gebruiken, en als dat nodig is, dan begeleiden we hen stap voor stap op het scherm. Zoals voor al onze diensten geldt: we doen het niet in plaats van de mensen, we doen het samen met hen, we begeleiden ze, om hen vertrouwen te geven en wat meer autonomie.'

Het grote voordeel: de mensen van France Services weten vaak bij wie ze aan kunnen kloppen als het vastloopt of verkeerd gaat. Ook beschikken ze over speciale telefoonnummers met direct contact, zonder daarvoor lang in de wacht te hoeven staan. France Services kan dus een wondermiddel zijn. Schroom niet om er gebruik van te maken, en wees gerust: het is gratis.

Je vindt France Services meestal in de wat grotere gemeenten of gemeenten met een centrumfunctie. Het maakt niet uit in welke gemeente je zelf woont: je kunt bij elke France Services terecht. Er zit er altijd wel een in de buurt. De actuele lijst van gemeenten waar deze overheidsdienst aangeboden wordt vind je hier: [📍 anct-carto.github.io/france_services](https://anct-carto.github.io/france_services)

Samengevat: heb je hulp nodig bij een administratieve handeling die met de overheid te maken heeft: ga langs bij France Services, zij kunnen je helpen.

NB – Aangezien de dienstverleners van France Services de administratieve handelingen vaak samen met je uitvoeren, kan is nodig zijn dat je ter plekke in moet loggen bij de dienst waarvoor je hulp vraagt. Zorg dus dat je je inloggegevens (bijvoorbeeld van FranceConnect) bij de hand hebt als je naar France Service toegaat.

Allô Service Public 3939

Het is een soort telefonische postbus 51: bij de telefonische dienst 3939 kun je terecht met al je administratieve vragen aan de overheid. Wat zijn je rechten, wat zijn je plichten en welke administratieve stappen moet je doorlopen? Met dat soort vragen kun je bij Allô Service Public 3939 terecht. De telefonische hulpdienst is bereikbaar op maandag en donderdag van 08.30 tot 18.15; op dinsdag en woensdag van 08.30 tot 13.00 en op vrijdag van 13.00 tot 17.00.

Deze dienst kan niet je persoonlijke gegevens inzien; het telefoonnummer 3939 is bestemd voor algemene vragen en niet voor specifieke

persoonlijke gevallen – daarvoor moet je contact opnemen met de betreffende dienst. Dus wel ‘hoe moet ik een uitkering aanvragen?’ maar niet ‘hoever is het met de afhandeling van mijn aanvraag?’ De dienst is gratis en in Frankrijk is het nummer ook gratis. Vanuit het buitenland is de dienst bereikbaar op +33 1 73 60 39 39.

3.3 DUIZEND INLOGCODES? NEE, FRANCECONNECT!

FranceConnect

Nederland kent DigiD, Frankrijk kent FranceConnect: een digitale identificatie waarmee je op een groot aantal (overheids)websites kunt inloggen.

FranceConnect wordt gefaciliteerd door de Franse overheid, met als doel om geauthentificeerd inloggen makkelijker te maken. Vanuit deze centrale dienst kun je op meer dan 1400 websites inloggen, en is de bedoeling dat er dat nog meer worden. FranceConnect is inmiddels de 40 miljoen gebruikers gepasseerd. Om van deze dienst gebruik te maken hoeft je de Franse nationaliteit niet te bezitten.

Het grote voordeel: wanneer je beschikt over een FranceConnect-account, dan hoeft je op de deelnemende websites geen nieuwe account aan te maken – het is dus niet nodig om tientallen of honderden verschillende accounts te hebben. Het volstaat om op de duidelijk aanwezig FranceConnect-button te klikken, en je kunt inloggen.

4.3

EEN BEZOEK MET DE MAKELAAR:
DE *BON DE VISITE*

In makelaarsland heet een koper geen acheteur maar een acquéreur - van het werkwoord acquérir, 'verwerven'. De verkoper heet wel gewoon vendeur.

Als je samen met de makelaar een huis bezoekt, dan zal deze je in de meeste gevallen een *bon de visite* laten tekenen. Deze *bon de visite* is het bewijs dat je het pand met een makelaar hebt bezocht en de bijbehorende informatie hebt gekregen. Impliciet houdt de *bon de visite* in dat je enkel met dit makelaarskantoor in zee zult gaan en niet met andere makelaars zult onderhandelen – en zeker niet rechtstreeks met de eigenaar.

Soms staat dat er ook expliciet op vermeld. Dus rijst de vraag: waar bind je je als koper aan op het moment dat je een *bon de visite* ondertekent? Is dit document rechtsgeldig?

Voor de koper geldt:

Nee, het ondertekenen van een *bon de visite* is slechts een bewijs dat je als potentiële koper het pand gezien hebt. Je verbindt je juridisch niet aan de makelaar. De enige persoon die een juridische band met de makelaar heeft is de verkoper die een *contrat de mandat* met de makelaar ondertekend heeft.

Voor de verkoper geldt:

Voor de verkoper zit er dus wel een risico aan verbonden. Stel dat hij vervolgens het pand rechtstreeks aan jou verkoopt, zonder tussenkomst van de makelaar, dan kan de ondertekende *bon de visite* een bewijs vormen van contractbreuk. Slechts in uitzonderlijke gevallen zou een koper ook beschuldigd kunnen worden.

NB – Er kan sprake zijn van derde-medeplichtigheid aan contractbreuk, vooral in het geval de koper op de hoogte is van het bestaan van een exclusief mandaat tussen makelaar en verkoper.

LET OP! Er zijn makelaars die je in plaats van een *bon de visite* een *mandat de recherche* laten tekenen als je met hen onroerend goed bezoekt. Dat is niet hetzelfde als een *bon de visite*, en je gaat dan ook een ander soort overeenkomst aan.

4.6 ACTE AUTHENTIQUE

En dan is het zover: je bent onderweg naar de notaris om de *acte authentique* te ondertekenen, die je definitief en onherroepelijk in het bezit zal stellen van je nieuwe Franse huis. Het is verplicht om dit door een notaris te laten doen; elke andere vorm is niet rechtsgeldig.

Hoelang duurt het?

De vraag wordt vaak gesteld: hoeveel tijd verstrijkt er tussen *compromis de vente* en *acte authentique*? De vuistregel is: drie maanden. Daar zitten sowieso de wettelijke twee maanden voor het *droit de préemption* (het voorkeursrecht) van de gemeente (zie pagina PPP) en van de SAFER (zie pagina PPP) bij inbegrepen.

Het kan korter indien er geen ontbindende of opschortende voorwaarden in het *compromis de vente* zijn opgenomen en indien de koper de koopsom zonder lening kan voldoen. Kortere is echter vrij zeldzaam, en véél korter zal het niet zijn.

Het kan ook langer duren, als je met lastige erfgenamen te maken hebt, als de notaris een fout ontdekt in eerdere aktes of in het kadaster, of als er zich andere ingewikkelde problemen voordoen.

In de meeste gevallen zal het drie maanden zijn, maar ga daar dus niet al te hard vanuit, en zorg dat je, als het onverhoopt langer duurt, zonder al te veel moeite aan een tijdelijke oplossing kunt komen om te wonen of om je spullen op te slaan.

NB – Als je niet met de gemeente te maken hebt maar wel met de SAFER, dan bestaat de legale mogelijkheid om de duur van haar besluitvorming in te korten van twee maanden naar twee weken of een maand – naar gelang het aantal instanties of personen dat de SAFER moet consulteren. Deze verkorte beslissingsduur kun je aanvragen bij de SAFER, maar dat is niet gratis. Het tarief daarvoor ligt rond de € 120. Deze verkortingsmogelijkheid bestaat niet voor de gemeentelijke besluitvorming.

De notaris zal alle documenten expliciet met koper en verkoper doornemen. Denk daarbij niet, ‘het is een notaris, hij zal het wel weten’, er

kunnen altijd foutjes insluipen. Die kun je beter meteen oplossen dan dat je er later problemen mee krijgt. Een voorbeeld uit eigen ervaring: bij onze verkoopakte was het verkeerde huis op het kadastraal plan ingetekend, al klopte het adres wel. De verkoper verkocht twee nabije huizen, en de *clerc de notaire* had enkele gegevens verwisseld, waaronder de kadastrale plattegrond...

Eigendomsbewijs

Op het moment van tekenen krijg je niet alleen de sleutels van het pand, maar ook meerdere *attestations de propriété* die bewijzen dat jij nu de rechtmatige eigenaar van het pand bent. Hiermee kun je de nodige zaken regelen, zoals de verzekering en de nutsvoorzieningen.

Voor de definitieve *titre de propriété* moet je nog even geduld uitoefenen. Daarvoor moet de notaris na het ondertekenen van de koopakte nog enkele administratieve handelingen uitvoeren, waaronder het inschrijven van de koopakte bij de *service de publicité foncière*. Vervolgens ontvangt de notaris een kopie van de *acte authentique* met een stempel van de belastingdienst. Dit document is je officiële eigendomsbewijs; de notaris heeft de wettelijke verplichting dit document honderd jaar te bewaren, waarna het overgaat naar de departementale archieven.

Ondertekenen op afstand

Niet elke notaris zal er even graag aan meewerken, maar het is tegenwoordig mogelijk – en wettelijk toegestaan – om de koopakte te ondertekenen zonder fysiek op het notariskantoor aanwezig te moeten zijn. Deze procedure heet *comparution à distance*, waarbij het uitwisselen van informatie via een videoconferentie verloopt en de ondertekening elektronisch is. Wil je dit, vraag het de notaris; ook een goede makelaar kan je hierbij van dienst zijn.

4.6.1 WAT KOST HET KOPEN VAN EEN HUIS?

Naast de makelaarskosten (gemiddeld 4,8%) moet je rekening houden met bijkomende kosten, in de volksmond de *frais de notaire* ('notariskosten') genoemd. Deze kosten komen echter niet in hun geheel ten goede aan de notaris; het grootste gedeelte bestaat uit een equivalent van overdrachtsbelasting en registratierechten. De echte notariskosten kunnen opgesplitst worden in zijn honorarium en de administratiekosten. Al deze kosten moet je betalen op het moment dat je de definitieve *acte de vente* ondertekent.

Taxe de publicité foncière (TPF)

Dit is de belasting die je betaalt bij de aankoop van onroerend goed. De tarieven verschillen per departement; de opbrengst komt ten goede aan de lagere overheden en aan de staatskas. Er bestaat eveneens een gereduceerd tarief voor de aankoop van nieuwbouw of van onroerend goed dat nog in aanbouw is of waarvan nog met de bouw gestart moet worden.

Over het algemeen geldt een maximaal globaal tarief van 5,81%, dat dus ook lager kan liggen. Dat bedrag is als volgt opgebouwd:

- Gemeentelijk tarief: 1,20%
- Departementaal tarief: tussen 1,20% en 4,50% (het standaardtarief is 3,80%)
- Over het bedrag dat je aan het departement schuldig bent, betaal je 2,37% administratiekosten (*frais d'assiette et de recouvrement*).

Daarnaast betaal je ook nog 0,1% bijdrage aan de veiligheid van onroerend goed (*contribution de sécurité immobilière*).

Het maximale gereduceerde tarief (voor nieuwbouw) is 0,71%. In dat geval krijgt de gemeente niets, en ligt het departementale tarief op 0,70%. Over dat bedrag betaal je 2,14% administratiekosten (*frais d'assiette et de recouvrement*). Daarnaast betaal je ook nog 0,1% bijdrage aan de veiligheid van onroerend goed (*contribution de sécurité immobilière*).

Notariskosten: de administratiekosten

De administratiekosten van de notaris heten *frais et débours* (letterlijk: 'kosten en uitgaven'). Dit zijn alle kosten die de notaris moet maken om het dossier compleet te krijgen: kadasterkosten, de kosten voor de belastingdienst, enzovoorts. Deze kosten worden aan jou als koper doorberekend.

Notariskosten: het honorarium

De officiële term voor het honorarium van de notaris: *les émoluments*. Dit bedrag is wettelijk vastgesteld en voor alle notarissen identiek.

Op dit moment (2024) gelden de volgende tarieven:

Schijf	Percentage
Tot € 6.500	3,870%
Van € 6.500 tot € 17.000	1,596%
Van € 17.000 tot € 60.000	1,064%
Meer dan € 60.000	0,799%

Bij een verkoop ter waarde van meer dan € 100.000, mag de notaris korting geven op zijn emolumenten. Deze korting is maximaal 20%, en geldt slechts over het gedeelte van de koopsom boven die ton. Deze korting is niet verplicht en mag ook een lager percentage bedragen.

‘Ja, interessant, dat onderscheid tussen verschillende kosten, maar zeg nou eens hoeveel het echt gaat kosten?’

Daarvoor heeft het Anil (*Agence nationale pour l’information sur le logement*) een handige tool ontwikkeld, waarmee je bij benadering de aanschafkosten – de belasting en de notariskosten – kunt uitrekenen. Dat tooltje vind je op bit.ly/4bMBNFE

Daar zie je bijvoorbeeld dat met de aankoop van een pand van € 250.000 in de Dordogne ongeveer € 19.000 aan kosten gemoeid zijn:

Soort kosten	Bedrag
Rechten en belasting	€ 14.516
Bijdrage voor de veiligheid van onroerend goed	€ 250
Honorarium notaris	€ 2.873
Administratiekosten notaris (variabel bedrag)	€ 1.360
Totaal	€ 19.000

In deze simulatie is geen rekening gehouden met de korting die de notaris eventueel zou kunnen toepassen.

4.13.2 DROIT DE PRÉEMPTION: HET VOORKEURSRECHT VAN DE GEMEENTE

Als je onroerend goed verkoopt dat valt in een sector waar de gemeente haar voorkeursrecht (*droit de préemption*) kan uitoefenen, dan kan het zijn dat je zelf niet de keuze hebt aan wie je het pand verkoopt. De notaris moet bij verkoop nagaan of het onroerend goed onderhevig is aan dit voorkeursrecht van de gemeente, en zo ja, dan moet hij de gemeente informeren (met een verklaring, *une déclaration*) dat je van plan bent (de intentie hebt = *intention*) het pand te verkopen (*aliéner*, want het wordt van iemand anders). De notaris stuurt dus een *déclaration d’intention d’aliéner* (DIA) aan de gemeente.

NB – Meestal geldt het *droit de préemption* niet op het hele grondgebied van de gemeente, maar heeft de gemeenteraad een gebied aangewezen waarbinnen zij de mogelijkheid willen houden om urbanismeplannen uit te voeren, bijvoorbeeld in het dorpscentrum of rondom bestaande gemeentelijke voorzieningen.

Hoe gaat dat in zijn werk?

De gemeente heeft twee maanden de tijd om te reageren. Als de gemeente besluit het onroerend goed **niet** te kopen, dan is die beslissing definitief. Je mag je woning verkopen aan wie je maar wilt. Als je na twee maanden geen uitsluitel van de gemeente gehad hebt, dan ziet de gemeente automatisch af van aankoop van het pand. Als de gemeente besluit het onroerend goed **wel** te kopen, dan bestaan er twee mogelijkheden:

- De gemeente accepteert de vraagprijs. Samen onderteken je de *acte authentique* (koopakte). De gemeente heeft vier maanden om de koopsom te betalen. Zolang de totale koopsom niet volstaat, behoud je zelf het vruchtgebruik van de woning: je mag er blijven wonen, of als je het verhuurt, blijf jij de huur ontvangen.
- De gemeente is niet bereid de vraagprijs te betalen. Zij heeft twee maanden om een ander bod uit te brengen; jij hebt vervolgens twee maanden om daarop te reageren. Worden jullie het niet eens, dan kan het voor de rechter komen. Na uitspraak heb je twee maanden om te reageren: doe je dat niet, dan accepteer je impliciet de uitspraak. Vervolgens moet er binnen drie maanden een *acte authentique* getekend worden en heeft de gemeente, net als hierboven, vier maanden om de koopsom te betalen.

Het *droit de préemption* geldt zowel voor gebouwen als voor percelen. De gemeente kan ook beslissen slechts een gedeelte van het onroerend goed te kopen, waarbij zij in de geboden prijs rekening moet houden de moeilijkheid om de rest van het onroerend goed te verkopen. Als de gemeente slechts een gedeelte wil kopen, mag je dat weigeren en eisen dat de gemeente alles koopt.

4.14 TAXE SUR LA PLUS-VALUE IMMOBILIÈRE

Heb je je huis verkocht en heb je er meer voor gekregen dan je er bij aankoop voor betaald hebt? Dan kun je te maken krijgen met de *taxe sur la plus-value* (meerwaarde) *immobilière*. Hoe gaat dat in zijn werk, en hoe wordt deze belasting, die deel uitmaakt van de inkomstenbelasting, berekend?

Résidence principale

Indien de verkochte woning je hoofdverblijf was op het moment van de verkoop, dan is de *taxe sur la plus-value* **niet** van toepassing, ook niet op de bijbehorende bijgebouwen of grond. Als de verkoop het gevolg is van een scheiding, dan is het voor de vrijstelling van de *taxe sur la plus-value* voldoende als slechts één der echtelieden tot aan de verkoop in het huis woont.

Wat valt er wel onder?

Deze belasting geldt voor de verkoop van alle soorten onroerend goed in het kader van je privébezit: appartementen, huizen, grond, bossen..., alsmede van rechten die bij dat onroerend goed horen (erfdienstbaarheden, vruchtgebruik, bloot eigendom...).

Als je onroerend goed of de bijbehorende rechten verkoopt via een SCI of een FPI (*fonds de placement dans l'immobilier*), dan geldt eveneens de *taxe sur la plus-value* – behalve als over de SCI bedrijfsbelasting (*impôt sur les sociétés*) geheven wordt. Bij de ruil van onroerend goed kan deze belasting ook om de hoek komen kijken.

NB – Deze belasting geldt niet voor bouwterreinen en ook niet voor bedrijven.

Berekening en belasting

De berekening van de *plus-value* is in de basis vrij eenvoudig: je trekt de aankoopprijs af van de verkoopprijs. Is het resultaat positief, dan spreek je van een *plus-value*. Is het resultaat negatief, dan spreken we van een *moins-value*; deze is vanzelfsprekend uitgesloten van enige vorm van belasting. Mocht je meerdere panden verkopen, dan kan in uitzonderlijke gevallen de *moins-value* van de een van een andere *plus-value* afgetrokken worden.

De meerwaarde is onderhevig aan twee soorten belastingen: inkomstenbelasting (*impôt sur le revenu*) en sociale heffingen (*prélèvements sociaux*), zoals de CSG en de CRDS.

Aftrekposten

Voor al deze aftrekposten geldt dat je ze moet kunnen bewijzen (*sur justificatif*).

- De kosten die je maakt bij de verkoop, bijvoorbeeld voor de verplichte diagnose, mag je aftrekken van de *plus-value*.
- De werkelijke kosten die je bij aankoop aan de verkoper hebt betaald.
- De aankoopkosten (notariskosten, overdrachtsbelasting en registratierchten) voor hun werkelijke bedrag of voor 7,5% van de aankoopprijs.
- Indien je het pand meer dan 5 jaar bezit: alle kosten voor werkzaamheden (bouw, verbouw, herbouw, uitbreiding, verbetering), hetzij tegen de werkelijke kosten, hetzij voor 15% van de aankoopprijs.
- Kosten die je gemaakt hebt voor de aanleg van wegen, netwerken, water- of elektriciteitsleidingen en dergelijke, bijvoorbeeld de *frais d'aménagement* in een nieuwbouwwijk.

Vervolgens bestaat er een aftrekregeling die te maken heeft met de duur dat het onroerend goed in je bezit is geweest. De eerste vijf jaar betaal je de volle mep, daarna wordt het bedrag stilaan afgebouwd.

Zie onderstaande tabel.

Bezitsduur	Percentage vermindering per jaar	
	Voor de inkomstenbelasting	Voor de sociale afdracht
Tot/met 5e jaar	0%	0%
6e t/m 21e jaar	6%	1,65%
In het 22e jaar	4%	1,6%
Na het 22e jaar	Vrijstelling	9%
Na het 30e jaar	Vrijstelling	Vrijstelling

Hoe langer je in bezit bent van je onroerend goed, hoe goedkoper het wordt.

Vrijstelling van de *taxe sur la plus-value*

In alle gevallen geldt dat je geen *taxe sur la plus-value* hoeft te betalen voor onroerend goed dat **meer dan 22 jaar** in je bezit is geweest. De bij-

behorende *prélèvements sociaux* ben je echter verschuldigd tot **30 jaar** na aankoop.

Je hoeft deze belasting eveneens niet te betalen, indien je voldoet aan één van onderstaande voorwaarden:

Met betrekking tot het onroerend goed:

- Je gebruikt de opbrengst van de verkoop voor de aankoop of de bouw van je *résidence principale* binnen twee jaar na de verkoop.
- Je bent de afgelopen vier jaar niet de eigenaar van je *résidence principale* geweest (bijvoorbeeld omdat je hoofdverblijf een huurwoning is).
- Als de waarde van het onroerend goed onder de € 15.000 ligt.
- Als het om de ruil van grond gaat in het kader van een ruilverkaveling
- Als het om een verkoop van een *droit de surélévation* gaat (tot 31 december 2024)

Met betrekking tot de verkoper:

- Als jij (of je echtgenoot) een *pension de retraite* of *de réversion* ontvangt EN je aan een bepaalde inkomensgrens voldoet (maximaal € 11.885 voor 1 persoon), EN je geen IFI (*impôt sur la fortune immobilière*) betaalt.
- Als jij (of je echtgenoot) over een *carte mobilité inclusion invalidité* beschikt EN aan dezelfde inkomenseisen voldoet.
- Als jij (of je echtgenoot) in een tehuis voor gehandicapten en/of voor ouderen (*Ehpad* of anders) woont EN je aan een bepaalde inkomensgrens voldoet (maximaal € 27.891 voor 1 persoon), EN je geen IFI (*impôt sur la fortune immobilière*) betaalt.
- ALS JE NIET IN FRANKRIJK WOONT en aan bepaalde voorwaarden voldoet (zie hieronder).

Met betrekking tot de koper:

- Wanneer je pand onteigend wordt door de overheid, op voorwaarde dat je het bedrag binnen 12 maanden gebruikt voor de aankoop, de bouw, de verbouw of de uitbreiding van onroerend goed.
- Wanneer je pand onder een *droit de délaissement* valt en de overheid het verplicht aan moet kopen, bijvoorbeeld in de kader van een nieuwbouw- of stedenbouwkundig project, op voorwaarde dat je het bedrag binnen 12 maanden gebruikt voor de aankoop, de bouw, de verbouw of de uitbreiding van onroerend goed.

En wat dan als je niet in Frankrijk woont?

Wanneer je hoofdverblijf niet in Frankrijk is, maar bijvoorbeeld in Nederland, dan gelden in principe dezelfde regels als voor ingezetenen van Frankrijk, en moet je dus gewoon de *taxe sur la plus-value* aftikken. Toch bestaan ook in die situatie enkele vrijstellingen:

- Bij **remigratie**:

Als het verkochte pand je hoofdverblijf was EN je verkoopt het op zijn laatst op 31 december van het jaar na je vertrek uit Frankrijk EN je hebt het pand in de tussentijd niet laten gebruiken door iemand anders, dan komt je in aanmerking voor vrijstelling.

- In andere gevallen, bijvoorbeeld bij **verkoop van een tweede huis of een vakantiehuis**:

Indien de waarde van de plus-value maximaal € 150.000 bedraagt EN je uit een land van de EU of de EER komt dat een belastingverdrag met Frankrijk heeft (dus Nederland) EN je bent minstens twee jaar aaneen fiscaal resident van Frankrijk geweest.

In dit geval moet de verkoop op zijn laatst plaats vinden op 31 december van het tiende jaar na je fiscale vertrek uit Frankrijk BEHALVE wanneer je vrije beschikking over de woning hebt vanaf op zijn minst 1 januari van het jaar voorafgaand aan de verkoop.

NB – Bovenbeschreven vrijstellingen gelden slechts voor één pand per belastingplichtige. Voldoe je aan bovengenoemde eisen maar verkoop je meerdere panden, dan krijg je geen vrijstelling over het tweede, derde, vierde... onroerend goed.

Ja, maar hoeveel gaat dat me kosten?

De inkomstenbelasting over de *plus-value* na aftrekking van alle mogelijke aftrekposten, bedraagt 19%. Indien de belastbare *plus-value* boven een bedrag van € 50.000 ligt, dan komt daar nog een extra belasting bij, die varieert tussen de 2% en de 6%.

De sociale afdracht (*prélèvements sociaux*) bedraagt 17,2%.

Wie berekent dat?

In de praktijk, de notaris.

Het bijhorende formulier is Cerfa n° 2048-IMM-SD.

Wil je het zelf berekenen (of schatten), dan vind je hier een handige rekentool: [🔗 anil.org/outils/outils-de-calcul/plus-value](https://anil.org/outils/outils-de-calcul/plus-value)

Hoe geef ik het aan bij de belasting?

Zoals vermeld: de bij de verkoop betrokken notaris draagt zorgt voor de rekening en maakt een verklaring op. Hij geeft de informatie ook door aan de belastingdienst.

Vervolgens moet je zelf het bedrag dat je van de notaris te horen hebt gekregen opgeven op het moment dat je aangifte inkomstenbelasting doet; in principe is dat één keer per jaar, in het voorjaar.

Rekenvoorbeelden

Je kunt alles nog eens nalezen en rekenvoorbeelden vinden op:

- ➔ service-public.fr/particuliers/vosdroits/F10864 en op:
- ➔ impots.gouv.fr/particulier/je-vends-un-bien-immobilier

5

We gaan eerst een tijdje huren

Het kan zijn dat je niet genoeg geld hebt om een huis te kopen, of dat je juist de tijd wilt nemen om een streek goed te leren kennen voordat je er een huis koopt. Hoe ziet dat gezellige stadje er eigenlijk in de winter uit? Is er wel wat te doen buiten het seizoen? Is het er stiekem hartstikke koud of erg regenachtig? Zijn ineens alle leuke restaurantjes dicht? Is er wel een dokter of een ziekenhuis in de buurt?

5.1

WAAROM ZOU JE HUREN?

Het hele jaar door ergens wonen is heel iets anders dan er al jaren op rij elke zomer vakantie vieren. Door eerst een tijdje te huren, met name in verschillende seizoenen en buiten de vakantieperiodes, leer je een dorp, een stad, een streek op een andere manier kennen. Een completere manier, vooral. Dan kun je met nog meer zekerheid zeggen: ja, hier wil ik wonen. Want ergens elke dag wonen, dat is toch wat anders dan drie weken vakantie in het hoogseizoen.

Huren biedt je de flexibiliteit die je niet hebt als je koopt. Als het je lukt om overal te huren waar je wilt, dan kun je zelfs meerdere streken, steden of dorpen 'uitproberen' zonder vast te zitten aan een hypotheek of de zorg voor het opnieuw verkopen van het huis. Zo kun je ook makkelijker inspelen op veranderende levensomstandigheden, als je elders wel een baan vindt, als je relatie onverhoeds spaak loopt of je een leuke Franse partner tegenkomt. En mocht je spijt hebben van de emigratie omdat je niet aan die Franse cultuur kunt wennen, dan is het makkelijker de huur op te zeggen dan een huis te verkopen.

Naast ‘geen hypotheek’ biedt huren ook het voordeel dat je naast de huur weinig zware financiële lasten hebt. Je hoeft niet in het huis te investeren en ook niet voor het grootste en duurste onderhoud te zorgen. Als je nog niet weet of je wilt blijven, of zolang je nog geen werk hebt, kan dat ook een voordeel zijn – al zijn Franse verhuurders niet happig op huurders zonder werk of vast inkomen.

5.2

WAT ZIJN DE MOGELIJKHEDEN?

Nu is een woning huren in Frankrijk geen sinecure. Huurders zijn in Frankrijk buitengewoon goed beschermd en een verhuurder heeft niet altijd genoeg mogelijkheden om slechte huurders met een betaalachterstand of huurders die schade berokkenen makkelijk uit de huurwoning te zetten. Veel verhuurders zijn dan ook razend voorzichtig met het verhuren van een appartement of pand. In sommige gevallen wordt je hele doopceel gelicht (dat is legaal) en moet je op zijn minst één en soms twee personen hebben die garant willen staan (dat is ook legaal). Als jij de huur niet kunt betalen, kan een huisbaas zich op die garant beroepen.

Inderdaad, de verhuurder heeft drie mogelijkheden om zichzelf te beschermen tegen slechte huurders, die min of meer werken.

- De verhuurder kan om één of twee garant(en) vragen, die garant staan voor het betalen van de huur.
- Hij kan een verhuurdersverzekering afsluiten, tegen onbetaalde huur. In dat geval wil de verzekering meebepalen wie het pand mag huren, en dan is de verzekering kieskeurig: zonder vast arbeidscontract en een inkomen ter hoogte van driemaal de huur, maak je weinig kans.
- Hij kan een borgsom vragen. De hoogte daarvan ligt wettelijk vast: 1x de maandhuur bij ongemeubileerde verhuur; 2x de maandhuur bij gemeubileerde verhuur. Bij vertrek krijg je die weer terug – of niet, bij huurachterstand of beschadigingen.

Natuurlijk is er altijd de mogelijkheid om voor enkele maanden een gîte of een vakantiehuisje te huren. Niet alleen is dat meestal wel prijziger; je mag er meestal ook niet je *domicile principal* vestigen, mocht dat nodig zijn. Het voldoet dus zeker niet in alle gevallen, maar als tijdelijk oplossing of overbrugging is het wel een stuk makkelijker dan ‘gewoon’ huren.

8.5 VERWARMEN MET HOUT

Je zou wellicht verbaasd zijn over het aantal Franse huizen waar ‘hout’ nog altijd de belangrijkste bron van verwarming is – en soms zelfs de enige manier om je huis warm te krijgen, met eventueel wat bijzitkacheltjes (op elektriciteit of petroleum) voor specifieke vertrekken.

Een studie uit 2022 onthult dat zeker 40% van de Franse woningen beschikt over een verwarmingsmogelijkheid met hout; volgens een andere schatting is hout voor ruim 3.600.000 Fransen de enige (of de belangrijkste) bron van verwarming. Houtstook is in Frankrijk niet alleen heel normaal, maar de Fransen houden ook echt van houtvuur. Een teken aan de wand: in 1999 verwarmden circa 5,9 miljoen Fransen zich met hout, eind 2023 ligt dat cijfer inmiddels op 7,4 miljoen, volgens het Ademe (*Agence de la transition écologique*).

Verwarmen met hout kan op verschillende manieren, waarbij een klein woordenlijstje niet overbodig is:

<i>cheminée / foyer ouvert</i>	open haard
<i>insert / foyer fermé</i>	inzethaard
<i>poêle à bois</i>	houtkachel
<i>cuisinière à bois</i>	houtfornuis
<i>poêle à granulés / poêle à pellets</i>	pelletkachel

‘Er zijn hier in de buurt veel bossen,’ zegt Annie V. (Loiret).

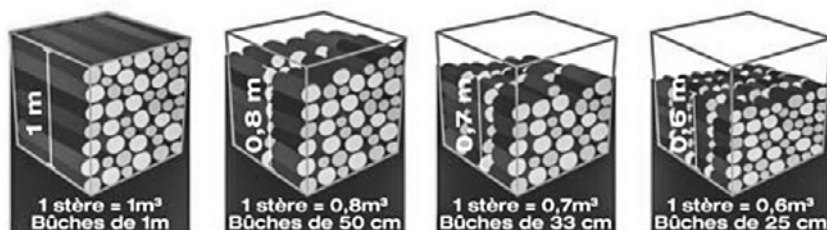
‘Mag ik daar hout gaan sprokkelen voor de open haard?’

‘Nou, Annie, dat heb ik ook wel eens gedaan, maar helaas, het mag niet. Als het bos privé-eigendom is, en dat geldt voor 75% van de Franse bossen, dan mag het niet. Zelfs als je er wel mag wandelen, dan wordt het meenemen van brandhout of dood hout toch gezien als diefstal. Afgezien daarvan: als je de eigenaar kent, dan staat vragen vrij. Als het om een openbaar bos is, in eigendom van de Staat of een lagere overheid (*forêt publique*), dan mag het ook niet, omwille van de biodiversiteit. En een blok hout meepikken van zo’n grote stapel naast de weg, dat mag natuurlijk niet ook.’

8.5.1 EEN STÈRE OF EEN CORDE, HOEVEEL HOUT IS DAT NOU EIGENLIJK?

Volume d'un stère de bois de chauffage

source: bucheron63.fr

Het Franse woord *stère* heet in het Nederlands een *stapelmeter*. Beide woorden hebben altijd betrekking op brandhout.

Maar hoeveel hout is dat nou eigenlijk? Dat ligt subtiel. Een *stère* is per definitie 1 m^3 hout die in stukken met een lengte van een meter zijn gehakt of gezaagd, hoe groot de doorsnede van de boomstam ook is.

Stel, die stukken boomstam van een meter passen niet in je open haard of houtkachel. Dan kun je ze bijvoorbeeld in stukken van 0,5 meter zagen. Die stukken boomstam zijn compacter te stapelen; er zit minder lucht tussen de stammen. In dat geval is komt een *stère* overeen met 0,8 kubieke meter. Als je nog een kleine houtkachel hebt, waar slechts *bûches* van 33 cm in passen, en je dus die stammen in drieën laat zagen, dan is je stapel hout nóg compacter, en dan wordt die *stère* 0,7 kubieke meter hout. Bij houtblokken van 25 cm is een *stère* $0,6 \text{ m}^3$.

Toch gaat het in alle gevallen om dezelfde hoeveelheid hout. De *stère* maakt in feite de vertaalslag tussen het volume van een stapel hout (in m^3) en het gewicht (in kg).

En de corde?

Let op met de *corde*, want die is niet overal even groot. De term wordt ook niet in alle streken gebruikt. Als ik 'bij ons in Bretagne' een *corde* brandhout bestel bij de plaatselijke houtboer, dan weet ik zeker dat ik het equivalent van DRIE *stères* krijg. Dat geldt ook elders in het westen, zoals in de Anjou en in Normandië, en ook in Lotharingen lijkt dat gebruikelijk te zijn. Toch zijn er ook streken (de Elzas, de Cantal) waar een *corde* VIER *stères* omvat. Vraag het lokaal even na, of bestel je hout voor de zekerheid in *stères*.

9.2 WERK VINDEN

Dan rijst de vraag: hoe vind je werk? Dat ligt er natuurlijk helemaal aan wat je kunt, wat je wilt, hoe je Frans is, en waar je woont. De hoogte van de werkloosheid en het banenaanbod verschillen enorm per streek – en beide zijn vaak omgekeerd evenredig gelieerd aan de huizenprijzen.

Houd er ook rekening mee dat men in Frankrijk veel waarde hecht aan een coherent diploma, zelfs al je al jaren ervaring hebt. Het is ook mij overkomen: meer dan tien jaar relevante ervaring in de ICT, de vraag krijgen ‘Maar waarom heeft u taalkunde gestudeerd?’ en vervolgens niet aangenomen worden.

Deeltijdbanen zijn veel minder frequent dan in Nederland.

9.2.1 FRANCE TRAVAIL

Met als overheidsstreven ‘*le plein emploi*’ (‘werk voor iedereen’) is per 1 januari 2024 de overheidsdienst France Travail gecreëerd, als opvolger van Pôle Emploi. Deze overheidsdienst valt onder het ministerie ‘du Travail, du Plein Emploi et de l’Insertion’, en dat zijn dan ook de speerpunten van France Travail.

De nieuwe wetstekst ‘*plein emploi*’ is op 14 november 2023 aangenomen door de Assemblée Nationale (de Franse Tweede Kamer) en is per 1 januari 2024 ingegaan. Het is dus niet alleen een nieuwe naam – France Travail vervangt Pôle Emploi – maar ook de werking is veranderd.

Op de bijbehorende website francetravail.fr staan op moment van schrijven maar liefst 1.265.265 *offres d’emploi* (vacatures). Daar is misschien ook wel wat voor jou bij. Maar hoe gaat dat alles in zijn werk?

9.2.2 INSCHRIJVEN ALS WERKZOEKENDE

Via de website van France Travail kun je je inschrijven als werkzoekende. Dat kan via candidat.francetravail.fr/inscription-en-ligne/accueil

Maar waarom zou je je inschrijven? Dat heeft in de meeste gevallen een tweeledig doel: (een hulp bij) het zoeken naar werk, en nagaan of je recht hebt op een werkloosheidsuitkering (*allocation chômage*) en zo ja, hoeveel. Op het moment dat je je ingeschreven hebt, word je uitgenodigd voor een

gesprek op een van de vele kantoren van France Travail. Het gesprek gaat over je mogelijkheden, je competenties, eventuele cursussen of opleidingen en over de services die France Travail je kan verlenen.

De documenten die je nodig hebt bij inschrijving: een paspoort of identiteitskaart, je *carte Vitale*, een CV; en voor het aanvragen van een uitkering een (of meerdere) werkgeversverklaring(en) (*attestation d'employeur*) en een IBAN (of RIB, zoals het in Frankrijk genoemd wordt). Heb je niet alle documenten, bijvoorbeeld omdat je nog geen *carte Vitale* hebt, dan kun je je toch inschrijven. France Travail zal op een later tijdstip om de ontbrekende informatie vragen.

Het is niet verplicht om via France Travail werk te zoeken, dat kan op veel andere manieren – zie onder meer hieronder. Voor een werkloosheidsuitkering (zie pagina PPP) is dit wel de enige aangewezen en verplichte weg.

France Travail helpt je niet alleen bij het zoeken naar werk, deze overheidsdienst kan je ook bijstaan bij het creëren of overnemen van een bedrijf (vanuit werkloosheid), het vinden van passende opleidingen en cursussen, en het begeleiden naar een ander beroep (*reconversion*). Ze kunnen je ook helpen met het opstellen van een CV of het voorbereiden op een sollicitatiegesprek (*entretien d'embauche*).

Als Nederlander in Frankrijk heb je recht op dezelfde begeleiding van France Travail als de Fransen; aarzel niet om bij deze overheidsdienst aan te kloppen. Wat betreft de werkloosheidsuitkering (ARE): heb je al eerder in Frankrijk gewerkt, dan gelden eveneens dezelfde regels als voor de Fransen; heb je nog nooit in Frankrijk gewerkt dan gelden enkele specifieke regels. Zie daarvoor pagina PPP.

Werkvergunning voor buitenlanders

Als buitenlander kun je gevraagd worden naar een werkvergunning, *une autorisation de travail*. Als Europeaan (EU) heb je dit document NIET nodig; een werkgever kan je net zo makkelijk aannemen als een persoon met de Franse nationaliteit. Er zijn geen speciale vergunningen of documenten nodig.

NB – is het je eerste baan in Frankrijk en heb je nog geen *numéro de sécurité sociale*, dan moet de werkgever daar wel voor zorgen. Zie hiervoor pagina PPP.

9.5

ZIEK ZIJN (EN ZIEKMELDEN)

Ik weet het nog goed. Het was begin 2003. Ik was net enkele maanden in Frankrijk aan de slag bij Atos Origin in Cesson-Sévigné, toen ik me op een ochtend helemaal niet lekker voelde. Ik besloot in bed te blijven en mijn manager te laten weten dat ik die dag niet kwam. Twee dagen later ging ik weer aan de slag. ‘Waar is je briefje van de dokter?’ vroeg Louis, mijn manager. ‘He? Welk briefje van de dokter?’ En zo leerde ik dus ten koste van twee toen nog schaarse vakantiedagen dat het ziekmelden in Frankrijk *nét* iets anders geregeld is dan in Nederland...

9.5.1 ARRÊT DE TRAVAIL

Want: als je ziek bent en niet kunt werken, dan heb je ook geen inkomsten: de baas hoeft je in dat geval niet te betalen.

Maar: als een arts bevestigt dat je te ziek bent om te werken, dan heb je recht op een vergoeding van de *Sécu* (*Assurance maladie*). Deze vergoeding heet *indemnités journalières* (IJ, ook wel IJSS genoemd: *indemnités journalières de la sécurité sociale*). De dokter schrijft dan een formulier uit, het zogenaamde *arrêt de travail* (op papier of in een digitale versie), dat je binnen 48 uur naar de CPAM en de werkgever moet sturen (in geval van de digitale versie, gedeeltelijk automatisch). Dat geldt echter niet voor iedereen en ook niet in alle situaties.

- Je moet een minimaal uren gewerkt hebben om ervoor in aanmerking te komen (over het algemeen: minstens 12 uur per week in de afgelopen 3 maanden)
- Je krijgt de vergoeding niet meteen aan het begin van je ziekte: de eerste 3 dagen zijn voor je eigen rekening, een soort ‘eigen risico’, in feite. Dit wordt *jours de carence* genoemd.
- Het bedrag van deze *indemnités journalières* is een complexe berekening, maar in alle gevallen minder dan je normale salaris.

Gelukkig kennen veel bedrijven, zeker als ze onder een *convention collective* vallen, gunstigere voorwaarden, die niet door de *Sécu* maar door het bedrijf betaald worden: aanvulling van het bedrag tot je werkelijke salaris of doorbetaling tijdens de eerste drie dagen. Het kan voorkomen dat je niet

meteen aan het begin van je contract hiervoor in aanmerking komt – ik heb voor een bedrijf gewerkt waar dat pas na een jaar gold. De beste informatie hierover krijg je van je werkgever – en de collega's weten het ook heel goed.

Had ik dat in 2003 op tijd geweten, dan zou het mij twee vrije dagen hebben geschied. Ben je ziek en kun je niet gaan werken, aarzel niet en maak een afspraak met de huisarts – als dat mogelijk is (zie: *désert médical*, pagina PPP). Het kan ook met terugwerkende kracht, overigens, als de huisarts pas de dag erop (of nog een dag later) beschikbaar is.

Ben je langer ziek, heb je te maken met specifieke gezondheidsproblemen op het werk of overkomt je een arbeidsongeval, dan krijg je ook te maken met een *médecin du travail* (bedrijfsarts). Keer je na een langere afwezigheid door ziekte terug op je werk, dan is een bezoek aan de *médecin du travail* verplicht voordat je weer aan het werk gaat.

Harm A. (Essonne): 'Mijn huisarts heeft me een *arrêt de travail* van een maand voorgeschreven, maar ik voel me na tien dagen weer helemaal gezond. Mag ik al aan de slag, voor het einde van het *arrêt*?'

'Kort maar krachtig, Harm: het mag, maar alleen met expliciete schriftelijke toestemming van de arts die je het *arrêt de travail* heeft voorschreven. Anders mag het niet.'

10.2 MICRO-ENTREPRISE

Alle informatie over de
micro-entreprise vind je op
autoentrepreneur.urssaf.fr

Iedereen, inclusief de officiële instanties, gebruikt nog vaak de term *auto-entreprise*. Wees dus niet verbaasd als je beide termen, soms door elkaar heen, tegenkomt: de termen duiden dezelfde werkelijkheid aan. Toch heet deze vorm van zelfstandig ondernemen al sinds 1 januari 2016 officieel *micro-entreprise*; in dit boek is dat de enige term die we zullen gebruiken. Omdat de praktijk uitwijst dat veel geëmigreerde

Nederlanders voor deze bedrijfsporm kiezen, gaan we er wat dieper op in.

10.2.1 WAT IS EEN MICRO-ENTREPRISE?

Een *micro-entreprise* is een kleine zelfstandige onderneming van één persoon, die alleen werkt en niemand in dienst heeft. Je kunt voor dit statuut kiezen als je een bijverdienste officieel wilt maken, of als je een bescheiden activiteit hebt die onder bepaalde grenzen blijft. Het komt in de buurt van de Nederlandse zzp'er, maar is ook weer niet helemaal daarmee te vergelijken. Het is ook niet alleen een statuut of een bedrijfsporm; er gaat een compleet sociaal en fiscaal regiem achter schuil. Daarnaast heeft de staat de formaliteiten zo eenvoudig mogelijk proberen te houden, zodat je met weinig middelen en weinig tijd toch makkelijk aan de wettelijke en fiscale verplichtingen kunt voldoen.

Overigens zijn er buiten de *micro-entreprise* om ook andere bedrijfspormen die je als éénpersoonsbedrijf kunt aannemen; zie daarvoor het volgende hoofdstuk.

Het grote voordeel van de *micro-entreprise*, naast de eenvoud van de administratie: als je niks verdient, hoef je ook niks te betalen.

Alle informatie over de *micro-entreprise* kun je vinden op de centrale website [👉 autoentrepreneur.urssaf.fr](http://autoentrepreneur.urssaf.fr) of via de app AutoEntrepreneur Urssaf. Die website en/of die app dienen ook als loket voor al je formaliteiten – behalve voor de inschrijving.

Het nadeel van de *micro-entreprise* is dat je geen kosten kunt aftrekken; de lasten betaal je in alle gevallen over de bruto omzet. Heb je een activiteit met veel kosten of inkoop, dan kun je beter een andere bedrijfsvorm kiezen.

LET OP! Je kunt per persoon slechts één *micro-entreprise* runnen. Heb je activiteiten van uiteenlopende natuur, dan kun je die in principe wel als nevenactiviteiten via hetzelfde bedrijf uitvoeren, zolang je maar onder de maximale omzetgrens blijft. Het is niet mogelijk een *micro-entreprise* te combineren met een gewoon bedrijf. Het is wél mogelijk om de *micro-entreprise* te combineren met een (vaste) baan of met het bijzondere kunstenaarsstatuut Artiste-Auteur (AA, zie pagina PPP).

Mariska S. (Hérault): 'Ik werk als grafisch vormgeefster vanuit de Cevennen. Al mijn klanten zijn echter Nederlandse bedrijven, ik heb geen enkele Franse klant. Mag ik dan toch als *micro-entrepreneuse* werken?'

'Ja, Mariska, dat mag. Voor het statuut van *micro-entrepreneur* maakt het niet uit waar je klanten zich bevinden. Je mag onder bepaalde voorwaarden zelfs tijdelijk in het buitenland (i.e. buiten Frankrijk) werken. Het is wel verstandig om meer dan één klant te hebben, anders loop je het risico dat je activiteit beschouwd wordt als een verholen dienstverband.'

10.10 OP DE MARKT

Wat je professionele activiteiten ook mogen zijn, het kan zijn dat je je producten, goederen of handelswaar op een markt of in een *halle* wilt verkopen, of het nu een reguliere dag- of weekmarkt is, een van de vele rommel- of kerstmarkten, *brocantes*, braderieën en *vide-greniers*. Wellicht heb je een foodtruck en wil je die op bepaalde plaatsen neerzetten, dat kan natuurlijk ook. In het Frans ben je dan een *commerçant non sédentaire*, ook wel *commerçant ambulante*. Wat moet je daarvoor doen?

De eerste vereiste: een officieel bedrijf hebben. Anders mag je niet op de markt staan, tenminste niet met een commercieel doel. Wil je als particulier wat spulletjes verkopen op een rommelmarkt, kijk dan op pagina PPP.

Maar goed, je bent professioneel bezig, hetzij met producten die je zelf vervaardigt, teelt, verbouwt, of wat dan ook, hetzij met handelwaren die je inkoopt en vervolgens wilt verkopen. Een registratie als bedrijf in het RNE (*registre national des entreprises*) is dan verplicht.

Ten overvloed: om op de markt te staan moet je 18 jaar of ouder zijn; je hoeft daarvoor niet de Franse nationaliteit te bezitten, het kan heel goed als Nederlander.

Wil je een vaste plaats op een regelmatig georganiseerde (week)markt, dan moet je daarvoor bij de gemeente zijn waar die markt plaatsheeft, of het nu een markt in de openlucht is of een markt in zogenaamde *halles* (markthallen).

Gemeenten mogen daarbij handelaren en producten uit de eigen gemeente in principe niet voortrekken; iedereen moet evenveel kans kunnen maken. Als er te weinig vaste plaatsen zijn, dan kan een gemeente met een wachtlijst werken; vervolgens kan een vrijgekomen plaats aan de bovenste op de wachtlijst worden toegewezen, of bij loting worden toebedeeld.

De meeste (week)markten werken met vaste plaatsen, waarvoor je een abonnement betaalt, per jaar, per kwartaal of per maand. Wil je geen vast abonnement maar sporadisch een losse plek op de markt (*place de passager* of *place de volant* genoemd), dan kun je je wenden tot de *receveur-placier*, meestal een ambtenaar van de gemeente, met de hoop dat er een plaatsje voor je is.

De gemeente zal bij je aanvraag om de volgende documenten vragen:

- Een geldige *carte de commerçant ambulant (non sédentaire)* (zie hieronder),
- Een Kbis-uittreksel of een ander bewijs dat je in het RNE ingeschreven bent,
- Voor (agrarische) producenten: de kaart (het bewijs) van de MSA,
- Een bewijs dat je verzekerd bent.

14.3 LA SÉCU?

Als een Fransman het over *la Sécu* heeft, dan duidt hij daar meestal het organisme mee aan dat ervoor zorgt dat hij zijn geld krijgt als hij kosten voor gezondheidszorg heeft gemaakt. In het echt zit dat iets ingewikkelder in elkaar.

La Sécurité sociale – in de wandelgangen, *la Sécu* – is een immens grote instantie die een groot aantal sociale elementen onder haar hoede heeft. Zij regelt veel voor de gezondheidszorg, maar ook op het gebied van pensioenen, woningen of arbeidsongevallen.

L'Assurance Maladie – in de wandelgangen dus ook *la Sécu*, als officiële afkorting CPAM = *caisse primaire d'assurance maladie* – zorgt voor het concrete 'dagelijkse leven' voor de Fransen die met de gezondheidszorg te maken krijgen. Zij betaalt (een gedeelte van) de gemaakte kosten terug, zij regelt de *arrêts de travail* (zie pagina PPP), zij zorgt voor keuringen (keuringsarts = *médecin conseil*) en doet nog véél meer.

Maar wacht, nu wordt het al moeilijker. Deze CPAM is er namelijk niet voor iedereen. Voor bepaalde beroepsgroepen en vakgebieden zijn er andere organisaties, die het werk van de CPAM op zich nemen. Zo zijn daar:

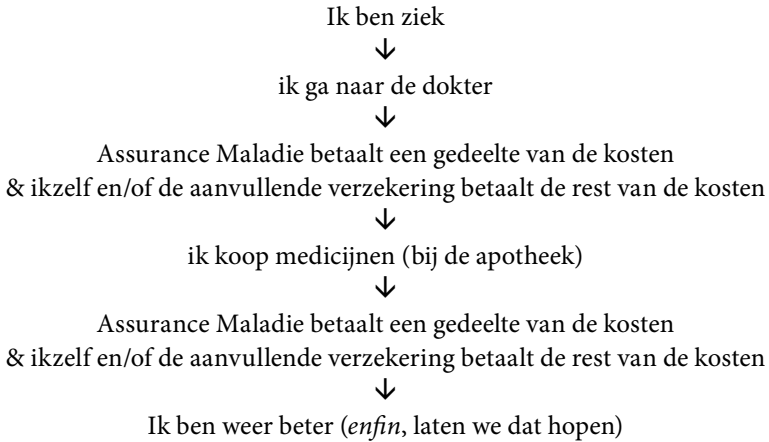
- MSA, de *Mutualité sociale agricole*, voor de agrarische sector
- 27 *régimes spéciaux*, voor bepaalde groepen ambtenaren en enkele specifieke beroepsgroepen (ooit waren dat er ruim honderd!). Hieronder valt bijvoorbeeld de MGEN (*mutuelle générale pour l'éducation nationale*) voor iedereen die in het onderwijs werkt.
- In 'Alsace-Moselle' (de departementen Bas-Rhin, Haut-Rhin en Moselle, die tijdelijk Duits grondgebied zijn geweest) geldt een speciaal, voordeliger stelsel met betere vergoedingen maar ook een hogere premie.

En Ameli dan?

Ameli – *assurance maladie en ligne* – is geen apart organisme, maar de centrale website van de CPAM/Assurance Maladie. Hier kun je terecht voor algemene informatie en voor alle zaken die je online met de CPAM wilt of kunt regelen. ☎ ameli.fr

Maar goed, zoals gezegd, voor de meeste mensen is de *Sécu(rité sociale)* en de *Assurance Maladie* volslagen synoniem, en zelfs één pot nat: er hangt ergens een grote nevelwolk, waar dingen ingaan en ook weer uitkomen. Meestal gaat dat goed, maar als het fout gaat... ja, dan kan het lastig worden.

In de praktijk vertaald:

14.6 WIE BETAALT WAT?

De rol van de Sécurité Sociale is onder meer het bepalen van tarieven voor elke medische (be)handeling. Zo kost in 2024 een consult bij een huisarts 26,50 euro, en een tandsteenbehandeling bij de tandarts 28,92 euro. Deze standaardbedragen heten *tarif de convention* of *tarif conventionné*.

- Het *part remboursable* wordt door de CPAM betaald: 70%
- Het *ticket modérateur* moet je zelf betalen: 30%

De verhouding 70/30 geldt niet in alle gevallen. Bij een ziekenhuisopname met operatie, bijvoorbeeld, betaalt de CPAM 80% en jijzelf 20%; bij de fysiotherapeut ligt de verhouding op 60/40 en bij erkende medicijnen varieert het *part remboursable* tussen 15% en 100%. Bij een eenvoudig aspirientje bijvoorbeeld, zeg maar een Doliprane®, is die verhouding 65/35. De volledige lijst vind je ook weer op ameli.fr

14.7 SOMS KOST HET MEER...

Ben je er nog? Het lijkt zo eenvoudig: de Sécurité Sociale bepaalt de prijs van de behandeling en betaalt vervolgens een gedeelte van de kosten. Klinkt goed, toch? Of zullen we het nog wat moeilijker maken? Om maar meteen met de deur in huis te vallen: deze geconventioneerde tarieven zijn niet verplicht. Wel in openbare ziekenhuizen (*hôpital public*) en andere overheidsdiensten, maar voor de rest mag elke arts of kliniek zijn eigen tarieven bepalen. Liggen deze hoger dan de officiële tarieven, dan komt de rest voor je eigen rekening.

Samengevat bestaan er drie soorten artsen:

Sector	Officieel basistarief	Aangesloten bij Sécu
Conventionné secteur 1	JA	JA
Conventionné secteur 2	NEE	JA
Conventionné secteur 3 / Non conventionné	NEE	NEE

In de praktijk:

1. Laurence M. is huisarts, *conventionnée secteur 1*. Bij haar kost een consult dus het standaardtarief van € 26,50. De CPAM betaalt € 18,55 (met uitzondering van je eigen bijdrage), de overige € 7,95 betaal je zelf. Het klassieke geval van 70/30.
2. Nicolas M. is ook huisarts, maar biedt speciale diensten en is *conventionné secteur 2*. Bij hem betaal je voor een consult € 51,50. Dat is dus een meerbedrag van 25 euro – in het Frans een *dépassement (d'honoraires)*. Nicolas is wel aangesloten bij de Sécurité Sociale. Hier geldt dat de CPAM 70% van het officiële tarief betaalt, dus ook weer € 18,55 (met uitzondering van je eigen bijdrage). De rest, inclusief *dépassement*, betaal je zelf. In dit geval kost een bezoek aan Nicolas je dus € 7,95 + € 25 = € 32,95.
3. Klervi F. bepaalt haar eigen tarieven en is ook niet aangesloten bij de Sécurité Sociale. Haar consult hoeft niet per se duurder te zijn dan de consulten in de sectoren 1 en 2, maar in dit geval betaalt de CPAM weinig tot niets en betaal je (bijna) alles zelf.

LET OP! Weet je niet wat de situatie van jouw arts is? Gewoon even vragen. In de wachtkamer of bij de receptie moet het zichtbaar aangegeven staan, en ook op internet (annuaire.sante.ameli.fr bijvoorbeeld, maar ook doctolib.fr of maiaa.com) vind je deze informatie.

LET OP! Een openbaar ziekenhuis (*hôpital public*) voert in principe alles uit in sector 1, maar een arts mag zijn consulten of operaties ook *en libéral* uitvoeren en vervolgens in sector 2 factureren. Dat is compleet legaal, maar let er even op om vervelende verrassingen te voorkomen. Voor een privékliniek (*clinique privée*) geldt in bijna alle gevallen sector 2 of zelfs sector 3.

15.3 MIDDELBARE SCHOOL – COLLÈGE

Het *collège* komt min of meer overeen met de onderbouw van de Nederlandse middelbare school. De overgang van basisschool naar middelbare school ligt een jaar eerder: kinderen die in Nederland in groep 8 zouden zitten, zitten in Frankrijk al in de *sixième*, de laagste klas van het *collège*. Je krijgt te maken met de volgende namen voor de klassen:

Afkorting	Volledige naam	Hoort bij	Leeftijd	Overeenkomst
6e	Classe de sixième	collège	11-12	Groep 8
5e	Classe de cinquième	collège	12-13	Brugklas
4e	Classe de quatrième	collège	13-14	2e klas
3e	Classe de troisième	collège	14-15	3e klas

Ga je naar een publiek *collège*, dan kun je niet kiezen naar welk *collège* je kind gaat. Het land is ingedeeld in sectoren, en je kind moet naar het *collège* van de sector waaronder je woonplaats valt. Slechts bij hoge, goed gemotiveerde uitzondering, mag je kind naar een ander *collège*. Kies je voor een *collège privé*, dan heb je uiteraard wel vrije keus.

LET OP! Als je kiest voor een publieke middelbare school, houd er dan rekening mee dat je in eerste instantie niet bij de school van je keuze moet aankloppen. De eerste inschrijving en de toewijzing verlopen via de *inspection de l'Académie*, die bekijkt of er nog wel plek is voor je kind, en je bij gebrek aan plaats of middelen, doorverwijst naar een andere middelbare school.

Enkele verschillen waar je kinderen mee te maken krijgen

NB – Dit zijn algemeenheden die op veel plaatsen in het publieke onderwijs gelden, maar wellicht niet overal.

- De dagen zijn langer en eindigen op z'n vroegst om 16:00 maar meestal om 17:00; daarentegen is de woensdagmiddag vrij.
- Je hoeft je kinderen geen boterhammen of lunchpakket mee naar school te geven: 's middags kunnen ze warm lunchen in de kantine. Dat doen de meeste leerlingen ook. Deze maaltijd wordt tegen een zeer schappelijke prijs aangeboden; de prijs wordt bepaald door het departement. Op woensdag is er geen kantine.
- De middagpauzes zijn derhalve langer. Vaak worden er ook andere activiteiten (*chorale*, toneel, sport...) aangeboden tijdens de middagpauze.
- Veel *collèges* kennen een *association sportive* (AS), waarin buiten de gymlessen nog meer sport wordt aangeboden.
- In pauzes en tussenuren mogen de leerlingen niet van het schoolterrein af.
- Schoolvervoer: er rijden schoolbussen om de kinderen vanuit de omringende dorpen naar het *collège* te voeren. (Als de schoolbus niet rijdt, is dat een geaccepteerde reden voor afwezigheid, al mag je je kind natuurlijk altijd zelf even brengen.)
- Levende vreemde talen heten *LVE: langues vivantes étrangères*. Meestal krijgen ze een nummer mee; je doet niet per se in elke taal evenveel. Engels (meestal als *LVE1*) en Spaans zijn het gangbaarst, op de voet gevolgd door Duits, maar ook Italiaans en wat andere talen.
- De vakken geschiedenis en aardrijkskunde vormen samen één vak: *histoire-géographie*, meestal afgekort als *histoire-géo*.
- Het vak *sciences physiques* omvat natuur- en scheikunde; *SVT*, voluit *sciences de la vie et de la terre* omvat met name biologie, maar ook de geologie die in Nederland bij de aardrijkskunde zou zitten.

Ook het begrip *collège unique* is in wezen een verschil met Nederland. Inderdaad, het *collège* is voor iedereen hetzelfde en biedt aan iedereen hetzelfde programma: er bestaan geen niveaueverschillen zoals vmbo, havo of vwo, alle leerlingen volgen hetzelfde programma, op hetzelfde niveau. Er is medio 2024 wel een politiek debat gaande om eventueel voor Frans en voor wiskunde niveaugroepen in te voeren, maar het is nog maar de vraag of dat doorgaat.

15.3.1 DIPLÔME NATIONAL DU BREVET (DNB)

Aan het einde van het *collège*, dus in de *troisième*, leggen de *collégiens* een soort tussenexamen af, dat als het einde van het *collège* wordt beschouwd: het *diplôme national du brevet*, ook wel *brevet des collèges* genoemd. Je komt ook nog de oude term BEPC tegen, die officieel niet meer gebruikt wordt: dat stond voor *brevet d'études du premier cycle*.

Het schriftelijke examen duurt twee dagen, omvat vier vakken en vindt eind juni/begin juli plaats; de leerlingen hebben dan al een mondeling examen gehad over een onderwerp naar keuze, dat medio juni individueel afgenomen wordt. Voor de schriftelijke examens worden de vakken Frans, wiskunde, aardrijkskunde/geschiedenis en 'sciences' getoetst; bij dat laatste onderwerp wordt er door het ministerie een keuze gemaakt uit de verschillende beta-vakken.

De officiële diploma-uitreiking die bij het *brevet* hoort vindt meestal pas plaats aan het begin van het volgende schooljaar.

12
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

16

Voertuigen, rijbewijzen en verkeer

16.1

CERTIFICAT D'IMMATRICULATION

Dit document, in de wandelgangen ook wel *carte grise* genoemd, is het identificatiebewijs van je voertuig; zeg maar het Franse equivalent van het Nederlandse kentekenbewijs.

Alle administratieve handelingen rondom zo'n kentekenbewijs, *carte grise* of *certificat d'immatriculation* verlopen tegenwoordig online. De dienst die dat regelt is onlangs van naam veranderd en heet tegenwoordig France Titres. De oude naam, die voorlopig nog in de website terug te vinden is, was ANTS, voor *Agence nationale des titres sécurisés*. Het adres van de bijbehorende website is ants.gouv.fr

Hier kun je terecht voor de aanvraag van je Franse kenteken (zie pagina PPP), als je een voertuig koopt of verkoopt (zie pagina PPP) maar ook als je verhuist. In dat geval is een adreswijziging verplicht; die kun je via deze dienst doorgeven.

16.1.1 WAT KOST HET?

De kosten van het *certificat d'immatriculation* komt geheel ten goede aan de regio's, voor wie het de derde bron van inkomsten is. De regio's mogen zelf de prijs bepalen. Je betaalt dus niet overal in Frankrijk dezelfde prijs.

Per 1 januari 2024 zijn de kosten aardig gestegen: naar gelang de regio zijn ze 5 tot 30% duurder geworden. Het minst betaal je op Corsica (€ 27) en in de regio Hauts-de-France (€ 36,20). Het duurst ben je uit in Bretagne en in Centre-Val-de-Loire: daar tel je € 55 neer. En let wel: deze prijzen zijn per *cheval fiscal* (CV), die je op je *carte grise* terugvindt in het vakje P6. Je moet ze dus vermenigvuldigen met het aantal *chevaux fiscaux*. Daar komt vervolgens nog een eventuele malus bij (voor uitstoot en/of gewicht), een vaste belasting van € 11,00 en de verzendkosten.

🔗 bit.ly/3VfjYcY biedt een simulator om bij benadering uit te rekenen wat het je gaat kosten.

16.1.2 KENTEKENS

In 2009 is Frankrijk overgestapt op een nieuw systeem voor kentekenplaten. Zag je voorheen aan de laatste twee cijfers uit welk departement een auto kwam – met als consequentie dat bij verhuizing of verkoop het voertuig een nieuwe kentekenplaat meekreeg – sinds 2009 heeft elk voertuig een eigen kenteken, dat gedurende de levensloop van de wagen niet meer verandert.

De huidige vorm van de kentekens is XX-999-XX, waarbij veel meer letters gebruikt worden dan in Nederland. Aan de rechterkant van de kentekenplaat zijn het symbool van de (administratieve) regio en het nummer van het departement te vinden. De aanwezigheid van deze symbolen is verplicht, al is hun waarde vooral symbolisch: je mag in een auto rondrijden waarvan deze symbolen niet overeenkomen met je werkelijke woonsituatie.

Jens P. (Landes): 'Ik heb een tweedehandse auto gekocht, maar op de kentekenplaat staat het departementsnummer 75. Ik wil niet voor Parijzenaar aangezien worden. Mag ik daar een sticker overheen plakken met 40, voor de Landes?'

'Nee, Jens, dat mag niet. Kentekenplaten zijn gehomologeerd en moeten aan bepaalde visuele eisen voldoen. Zelf een sticker over het regio- en departementsgedeelte plakken mag niet. Je mag de kentekenplaten wel (laten) vervangen door nieuwe kentekenplaten met de gewenste regio en het gewenste departement.'

16.7.1 EEN NEDERLANDS RIJBEWIJS OMWISSELEN VOOR EEN FRANS RIJBEWIJS

Je bent in het bezit van een Nederlands (of een Europees rijbewijs, inclusief Groot-Brittannië indien het rijbewijs vóór 2021 is afgegeven). Je emigreert naar Frankrijk en je rijbewijs is nog geldig. Moet je je rijbewijs dan inwisselen voor een Frans rijbewijs?

Nee, dat moet niet, en het hoeft ook niet, tenminste niet meteen. Je mag met je Nederlandse rijbewijs in Frankrijk blijven rijden zolang het rijbewijs nog geldig is. Slechts in enkele gevallen is het nodig of zelfs verplicht om je rijbewijs om te ruilen tegen een Frans rijbewijs.

Wanneer moet je je rijbewijs inwisselen?

In de volgende gevallen ben je verplicht om je Nederlandse rijbewijs in te wisselen voor een Frans rijbewijs:

- De geldigheidsduur is verlopen
- Je wil je rijbewijs uitbreiden met een extra rijbewijscategorie, bijvoorbeeld met C (vrachtwagen) of D (bus)
- Je rijbewijs is gestolen
- Je bent je rijbewijs kwijtgeraakt
- Je rijbewijs is onherstelbaar beschadigd of onleesbaar geworden
- Je begaat een verkeersovertreding in Frankrijk die leidt tot puntenaftrek, schorsing of intrekking van je rijbewijs

Peter K. (Allier): 'Ik woon nog niet zo lang in Frankrijk en mijn rijbewijs is nog lang niet verlopen. Laatst werd ik voor een standaard controle aangehouden door de gendarmerie die bij hoog en laag bleven volhouden dat ik zo snel mogelijk mijn rijbewijs moet inwisselen. Volgens hen was ik hartstikke illegaal bezig.'

'Nee, Peter, wees gerust: je bent dus niet verplicht je rijbewijs zo snel mogelijk in te wisselen. Dat hoeft slecht in de hierboven vermelde gevallen. Ik hoor wel vaker dat gendarmes zeggen dat het meteen moet, maar dat is dus niet waar.'

Aan welke voorwaarden moet je voldoen?

Om een Nederlands rijbewijs om te zetten in een Frans rijbewijs moet je permanent in Frankrijk wonen; je moet er dus je *résidence principale* hebben. Daarnaast moet je aan de leeftijdseisen en aan eventuele medische voorschriften voldoen. Je rijbewijs moet op het moment van omwisselen niet ingetrokken of geschorst zijn.

Hoe gaat dat in zijn werk?

De omwisseling van je rijbewijs verloopt via de online dienst van France Titres (voorheen ANTS), op ants.gouv.fr (De naam is begin 2024 gewijzigd, de website nog niet.) Je kunt op deze website inloggen met FranceConnect; het is ook mogelijk om van een aparte ANTS-account gebruik te maken.

De precieze link om een buitenlands rijbewijs om te wisselen tegen een Frans rijbewijs is deze: bit.ly/3Vg9zOP

Ben je eenmaal ingelogd dan kun je via ‘*Nouvelle demande*’, ‘*Le permis de conduire*’ en ‘*Je commence la demande*’ naar ‘*Je demande l’enregistrement ou un échange de mon permis de conduire étranger*’, waar je alle gevraagde gegevens moet invullen.

Vervolgens wordt er om een pasfoto en om je handtekening gevraagd. Dit kun je digitaal regelen; France Titres biedt een lijstje erkende fotografen waar je de foto kunt laten maken en die je vervolgens digitaal, inclusief handtekening, door kunt zetten naar France Titres. De lijst erkende fotografen vind je hier: bit.ly/4dU21rA

Wil je dit niet digitaal regelen, dan is er ook de mogelijkheid om pasfoto en handtekening per post op te sturen. In dat geval kun je de hele procedure tot en met de bevestiging gewoon doorlopen, maar wordt je aanvraag pas in behandeling genomen als men de pasfoto en handtekening ontvangen heeft.

Vervolgens moet je alle gevraagde documenten bijsluiten en je aanvraag bevestigen. Na bevestiging kun je normaal gesproken de voortgang volgen via het dashboard van France Titres.

Benodigde documenten

De lijst gevraagde documenten is lang en verschilt per situatie, maar je hebt in ieder geval nodig:

- Geldig identiteitsbewijs
- Geldig bewijs van je adres (*justification de domicile*), niet ouder dan zes maanden, en/of een bewijs dat je permanent in Frankrijk woont
- Je huidige rijbewijs (recto/verso, in kleur)

En in voorkomende gevallen:

- Medische keuring
- Als je je rijbewijs verloren bent: verklaring van verlies
- Als je rijbewijs gestolen is: verklaring van diefstal
- Of nog andere documenten, die in de loop van de procedure gevraagd worden.

In principe is het omwisselen van een rijbewijs gratis. Indien je een nieuw rijbewijs aanvraagt omdat het oude gestolen of verloren is, dan rekent de Franse staat hiervoor € 25.

LET OP! Wacht niet tot het laatste moment met het omwisselen van je rijbewijs. In de praktijk kan het enkele maanden duren voordat je een nieuw rijbewijs ontvangt. Als je Nederlandse rijbewijs binnenkort verloopt, wacht dan vooral niet tot het laatste moment met het aanvragen van een nieuw Frans rijbewijs. Er zijn gevallen bekend van meer dan een jaar, al lijken die uitzonderlijk. In het gunstigste geval heb je binnen enkele weken een nieuw rijbewijs in de bus.

Tegen het einde van de verwerkingsprocedure zal men je vragen om je huidige rijbewijs op te sturen, zodat men de echtheid kan controleren. Wanneer France Titres dat ontvangen heeft, kun je op de website een verklaring (*attestation de dépôt sécurisée (ADS)*) downloaden, waarmee je tijdelijk mag rijden. Die verklaring is vier maanden geldig – maar als je Nederlandse rijbewijs gedurende die vier maanden zou verlopen, dan is de geldigheidsduur korter.

Hoelang is mijn nieuwe Franse rijbewijs geldig?

Je Franse rijbewijs is vijftien jaar geldig.

Hierop kunnen uitzonderingen gelden, bijvoorbeeld bij een medische restrictie of een leeftijdsrestrictie voor bepaalde categorieën.

Ik heb een roze, kartonnen Frans rijbewijs

Stel, je hebt al een Frans rijbewijs, maar dat is nog zo'n roze, kartonnen geval met drie flappen. Die rijbewijzen blijven geldig tot 19 januari 2033. Toch kun je dat rijbewijs nu al gratis inwisselen voor een nieuw rijbewijs op creditcard-formaat. Inwisselen kan online via de site van France Titres (voorheen ANTS): ants.gouv.fr

18.7 TAXE FONCIÈRE (TF)

De *taxe foncière*, een belasting op het bezit van onroerend goed, is een plaatselijke belasting. De opbrengst ervan vormt een van de inkomsten van de gemeenten, maar ook voor de gemeentelijke samenwerkingsverbanden (EPCI) en het departement.

Elke bezitter van onroerend goed wordt aangeslagen voor de *taxe foncière*, of hij er nu zelf woont of niet, en ook indien het pand niet bewoond of gebruikt wordt. De eigenaar mag ook de *taxe foncière* niet één op één doorzetten naar zijn huurder – al zullen sommige eigenaren er rekening mee houden bij het bepalen van de huursom.

De *taxe foncière* wordt berekend op basis van de helft van de kadastrale huurwaarde (*valeur locative cadastrale*), die door de belastingdienst bepaald wordt. Dit theoretische bedrag wordt vermenigvuldigd met een percentage dat door de plaatselijke overheden vastgesteld wordt – een jaarlijks terugkerend onderwerp in onder meer de gemeenteraden.

De *taxe foncière* geldt voor wie op 1 januari eigenaar is van onroerend goed. Deze persoon krijgt de aanslag over het hele kalenderjaar.

Bij de *taxe foncière* wordt geen rekening gehouden met je (belastbaar) inkomen: het is een belasting op de waarde van onroerende eigendommen. Toch mogen wettelijk deze lokale directe belastingen niet meer dan 50% van je inkomen bedragen.

Ook deze belasting kun je voldoen in maandelijkse termijnen; als het bedrag onder de € 300 ligt, kun je het zelfs bij een *buraliste* (tabaks- en tijdschriftenwinkel) contant of met een bankpas betalen.

Hans J. (Charente-Maritime): 'Ik heb mijn huis op 1 maart verkocht. Moet ik nu toch de *taxe foncière* over het hele jaar betalen?'

Ja, Hans, in principe wel. Wie op 1 januari eigenaar van onroerend goed is, betaalt de *taxe foncière* over het hele kalenderjaar. De belastingdienst zal de bijbehorende belastingaanslag naar jou sturen. Toch is het mogelijk om bij verkoop een schriftelijk akkoord te sluiten met de koper, opdat deze pro rata de *taxe foncière* betaalt; in jouw geval dus over de maanden maart tot en met december. Dat kun je onderling vastleggen met behulp van de notaris (en eventueel de makelaar), want een dergelijke overeenkomst moet expliciet in de koopakte vermeld worden. De belastingdienst heeft daar echter geen weet van: jij krijgt de aanslag en moet die betalen. In het geval van een overeenkomst betaalt de koper die tien maanden dus aan jou.

Ontheffingen

Je hoeft geen *taxe foncière* te voldoen voor:

- Agrarische gebouwen die gebruikt worden voor de bedrijfsvoering van een agrarisch bedrijf, zoals schuren, stallen en serres (permanente ontheffing)
- Hotels, gîtes, chambres d'hôtes in een *zone de revitalisation rurale* (ZRR) (mogelijk ontheffing, moet je expliciet aanvragen)
- Woningen die blootgesteld zijn aan een technologisch risico en waar nog geen hulplan voor bestaat (in sommige gevallen)
- Dierenasiels indien deze gerund worden door een vereniging zonder winstoogmerk

Voor sommige nieuwe gebouwen kan een tijdelijke ontheffing worden verleend:

- 2 jaar voor alle soorten nieuwbouw, of het nu woningen of bedrijven betreft. Deze ontheffing kan door de gemeente ongedaan gemaakt worden
- 15 jaar op nieuwbouwprojecten voor bepaalde soorten huurwoningen die met staatshulp of -subsidie gebouwd worden
- 5 jaar op kantoren die omgebouwd worden tot woonruimte
- 3 tot 5 jaar op woningen met bepaalde energiezuinige voorzieningen, naar gelang het bouwjaar

En deze lijst is nog lang niet volledig, maar de overige uitzonderingen zijn zeer specifiek.

Om voor de ontheffing in aanmerking te komen moet je dat binnen 90 dagen na voltooiing of aanschaf van de nieuwbouw laten weten. Zie voor deze procedure en het bijbehorende formulier op pagina PPP.

Je kunt ook als persoon ontheffing van de *taxe foncière* verkrijgen. Je kunt voor die ontheffing in aanmerking komen, indien:

- Je ouder bent dan 75 jaar en je inkomen onder een bepaalde grens blijft.
- Je recht hebt op de gehandicaptenuitkering *AAH (allocation d'adulte handicapé)* en je inkomen onder een bepaalde grens blijft.
- Je een van deze twee uitkeringen hebt: *ASPA (allocation de solidarité aux personnes âgées)* of *ASI (allocation supplémentaire d'invalidité)*.

NB – Ben je ouder dan 75 jaar en kom je hiervoor in aanmerking, dan kun je ook ontheffing verkrijgen van de *taxe d'habitation sur les résidences secondaires*. Ben je opgenomen in een bejaarden- of een verzorgingstehuis, maar nog steeds in bezit van je woning (zonder dat deze verhuurd wordt)? Ook dan kom je voor ontheffing in aanmerking.

Kortingen

Ben je tussen 65 en 75 jaar oud, kom je niet voor bovenstaande ontheffingen in aanmerking en ligt je inkomen beneden een bepaalde grens? Dan kun je € 100 korting krijgen op de *taxe foncière*.

Heb je maar weinig inkomsten en komt de belastingaanslag boven 50% van je inkomsten uit? Dan kun je eveneens in aanmerking komen voor een belastingkorting (*dégrèvement*). Deze moet je wel expliciet zelf aanvragen bij de belastingdienst, uiterlijk op 31 januari van het jaar volgend op de aanslag.

18.7.1 TAXE FONCIÈRE SUR LES PROPRIÉTÉS NON BÂTIES

De *taxe foncière sur les propriétés non bâties* is een onroerendgoedbelasting op onbebouwde eigendommen, die verschuldigd is door de eigenaar (*propriétaire*) of door de vruchtgebruiker (*usufruitier*) van een onbebouwd perceel. Zoals voor de *taxe foncière* is de ijkdatum hierbij 1 januari van het belastbare jaar. De belasting komt ten goede aan de lokale overheden (gemeenten, EPCI) die er ook de hoogte van bepalen.

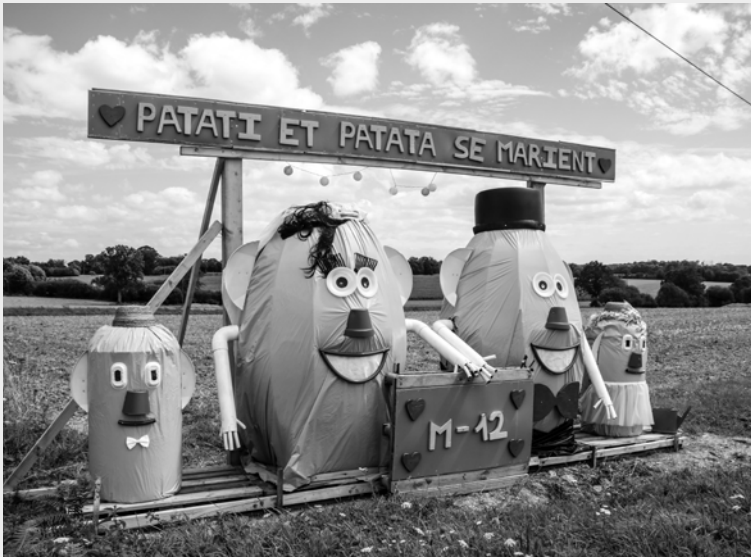
Ook voor deze belasting bestaan permanente of tijdelijke ontheffingen, die per gemeente kunnen verschillen – informeer ernaar bij je gemeente.

Un peu d'histoire

Ook straatnamen willen nog wel eens verwijzen naar (oude) belastingen, waaruit maar weer eens blijkt dat die van alle tijden zijn. Zo kent Saint-Maurice-lès-Charencey (Orne) de rue des Centimes Additionnels, zeg maar de Opcentenstraat. Deze belasting bestond tot in 1958 en was een essentiële bron van inkomsten voor gemeenten, naast eventuele inkomsten uit octrooi- of poortgelden. Het was een proportionele belasting: aan enkele nationale directe belastingen werd een percentage voor de gemeente toegevoegd: van die 'toegevoegde (pro)centen' komt de term *centimes additionnels* – een voorouder van de gemeentelijke belastingen.

En hoe zat dat dan in Saint-Maurice? Daar heeft men de aanleg van deze straat vermoedelijk dankzij die belasting kunnen bekostigen.

Hoera! Het is een meisje!

Geboortekaartjes zijn in Frankrijk minder gebruikelijk dan in Nederland. Als kersverse ouders al geboortekaartjes rondsturen, dan is dat meestal ook niet zo snel als in Nederland – je kunt een dergelijk kaartje zeker enkele weken tot soms maanden na de geboorte nog ontvangen. Je zult ook geen houten ooievaars en andere kennisgevingen in de tuin of aan de gevel tegengekomen. Wil je dat toch doen, dan wek je wellicht wat onbegrip, maar vast en zeker ook sympathie.

Ook bij andere heugelijke feiten zul je dat in Frankrijk niet zo snel aan de weg zien: bij examens hangen er geen boekentassen buiten en wordt ook de vlag niet uitgestoken, en ook Abrahams en Sara's zijn onbekend. Eén notoire uitzondering: aanstaande huwelijken kunnen wél uitbundig (door een vriendengroep) aangekondigd worden, al is het maar met een laken.

'Ik ga naar Frankrijk en ik kom nooit meer terug!' Wie droomt er niet over een (tweede) huis in Frankrijk? Een zonnig eigen stekje voor de vakantie of een definitieve emigratie voor je nieuwe dromen. Je bent je aan het oriënteren of je woont er al, maar er komen nog zoveel vragen op je pad. Waar moet ik aan denken als ik een huis wil kopen of (ver)huren? Ben ik wel verzekerd tegen ziektekosten? Is mijn Nederlandse rijbewijs geldig en kan ik mijn eigen auto meenemen? Mag ik die boom omhakken of daar een schutting zetten? Naar welke school kunnen de kinderen? Mag de hond eigenlijk ook mee? Mag ik vrijwilligerswerk doen of hoe kom ik aan een baan? Is die oude stookolietank nog legaal of krijg ik subsidie voor een warmtepomp? Met welke belastingen krijg ik te maken? Wat is de rol van de Franse burgemeester? En hoe vaak mag ik de buurvrouw zoenen?

Dit handboek legt in duidelijke taal en met handige verwijzingen de belangrijkste regels, wetten en gebruiken uit waarmee je te maken krijgt als toekomstige, kersverse, tijdelijke of ervaren inwoner van Frankrijk. Actueel en to-the-point, met de nieuwste wetten, achtergrondinformatie, vragen uit het land, knipogen en culturele kennis: *Thuis in Frankrijk* is de ultieme gids voor iedereen die door de Franse bomen het bos wil blijven zien.

JEROEN SWEIJEN (1974) woont al zijn halve leven in Frankrijk en was o.a. wethouder, manager en bestuurder. Tegenwoordig werkt hij als journalist en vertaler voor diverse media. Daarnaast schreef hij vier reisgidsen en het standaardwerk *Waarom Lyon geen Dijon heet*, over de herkomst van Franse plaatsnamen.

SEPTEMBER
UITGEVERIJ